

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

05 decembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Ursache Petru,

judecători – Timofti Vladimir, Alerguș Constantin, Toma Nadejda, Țurcan
Anatolie

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către
procurorul șef interimar al Procuraturii de circumscripție Chișinău, Bolduratu
Vasile, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel
Chișinău din 20 iunie 2017, în cauza penală privindu-l pe

Sîli Ion XXXXX, născut la xxxxx, originar din xxxxx,
domiciliat în xxxxx.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 16.07.2015 – 18.08.2016 (prima instanță);
2. 12.09.2016 – 20.06.2017 (instanța de apel);
3. 07.08.2017 – 05.12.2017 (instanța de recurs ordinar).

Asupra admisibilității recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul
penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Criuleni din 18 august 2016, Sîli Ion, învinuit în
comiterea infracțiunii prevăzute de art. 173 Cod penal a fost achitat pe motiv că
fapta incriminată nu întrunește elementele infracțiunii.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, inculpatul Sîli Ion
se învinuiește în aceea, că la data de 11 aprilie 2015, aproximativ la ora 12:00,
deplasându-se cu autovehiculul de model „Mercedes” cu numărul de înmatriculare
xxxxx, pe o stradă în xxxxx, observând-o pe acostament pe xxxxx, având scopul
determinării acesteia la acțiuni cu caracter sexual, a staționat lângă aceasta și i-a
propus în schimbul sumei de 1000 lei să-i arate organele ei genitale, la care ultima
a refuzat, moment în care inculpatul s-a apropiat de ea și i-a dat pantalonii în jos.
Ulterior, în timp ce xxxxx a început să fugă de el, ultimul a ajuns-o din urmă și,
continuându-și acțiunile sale criminale întru atingerea scopului dorit, i-a dat iarăși
pantalonii în jos, acțiuni prin care a lezat demnitatea și a creat o atmosferă
neplăcută, degradantă și umilitoare pentru partea vătămată.

Acțiunile incriminate lui Sîli Ion XXXXX au fost calificate în baza art. 173

Cod penal, hărțuirea sexuală, după indicii calificativi: *manifestarea unui comportament fizic, verbal sau nonverbal, care lezează demnitatea persoanei ori creează o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare sau insultătoare cu scopul de a determina o persoană la alte acțiuni cu caracter sexual nedorite, săvârșite prin constrângere.*

3. Sentința menționată a fost atacată cu apel de către procurorul în Procuratura Raionului Criuleni, Țicu Adriana, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit de prima instanță, prin care Sîli Ion să fie declarat vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 173 Cod penal și condamnat la pedeapsa cu închisoare pe un termen de 1 an, în conformitate cu art. 90 Cod penal a suspenda condiționat executarea pedepsei aplicată inculpatului Sîli Ion pe un termen de probă de un an.

În motivarea apelului procurorul a indicat, că instanța de judecată a dat o apreciere eronată probelor și nu a ținut cont de declarațiile părții vătămate, care au fost susținute și în cadrul acțiunii de confruntare cu învinuitul.

Apelantul a indicat, că instanța de judecată nu a ținut cont de faptul că acțiunile inculpatului au atingeră inviolabilității sexuale a părții vătămate prin care i-a creat ultimei o atmosferă neplăcută ostilă, degradantă și umilitoare.

În acest context procurorul a menționat, că hărțuirea sexuală este o infracțiune cu componentă formală. Momentul de consumare a faptei coincide cu momentul manifestării conduitei fizice, verbale sau nonverbale care lezează demnitatea persoanei ori care creează o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare, discriminatorie sau insultătoare, însoțită de amenințare, constrângere sau șantaj în scopul specificat în dispoziția art.173 din Codul penal, în speța dată este prezentă componenta de infracțiune menționată.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 iunie 2017, a fost respins ca nefondat apelul declarat, cu menținerea sentinței în cauză fără modificări.

5. În motivarea soluției adoptate instanța de apel a considerat că, la pronunțarea sentinței, instanța de fond corect a determinat circumstanțele de fapt și de drept și just a tras concluzia că inculpatul urmează a fi achitat pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Aceste împrejurări au fost constatate din totalitatea de probe acumulate la cauza penală, fiind corect apreciate, cu respectarea prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței și veridicități, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor.

Instanța de apel a reținut, că partea vătămată XXXXX și martorul acușării solicitați Sîrbu Alexandru n-au fost prezenți în ședința instanței de apel, ambii fiind plecați peste hotarele țării, instanța acordând termen rezonabil procurorului pentru a-i prezenta pe aceștia, a fost în imposibilitate de a asigura prezența acestora, astfel fiind verificate prin citire declarațiile părții vătămate date în cadrul instanței de fond, or, martorul Sîrbu Alexandru n-a fost prezent nici în prima instanță.

Instanța de apel a menționat că cumulul de probe pertinente și concludente prezentate în sprijinul învinuirii și enumerate mai sus nu dovedesc vinovăția inculpatului Sili Ion, în comiterea infracțiunii imputate, probe obținute cu respectarea normelor de procedură penală, care concordă între ele.

În urma verificării și aprecierii probelor administrate, în conformitate cu art. 101 și art. 414 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de apel a ajuns la concluzia că din actele și lucrările dosarului rezultă că în cauză au fost administrate toate probele necesare aflării adevărului, probe care au fost judicios apreciate de prima instanță, având drept consecință reținerea corectă a stării de fapt și de drept în cauză.

Instanța de apel a respins ca fiind nefondate, argumentele apelantului precum că prima instanță a dat o apreciere eronată probelor și nu a ținut cont de declarațiile părții vătămate. Or, în susținerea învinuirii acuzarea nu a adus probe certe, concludente și pertinente care ar dovedi faptul, că inculpatul Sili Ion a manifestat un comportament fizic, verbal sau nonverbal săvârșit prin constrângere pentru a o determina pe partea vătămată XXXXX la alte acțiuni cu caracter sexual nedorite. La fel, nu a fost dovedit faptul la care acțiuni cu caracter sexual nedorite ar fi determinat-o inculpatul pe partea vătămată XXXXX prin acțiunile infracționale incriminate.

La fel, instanța de apel a reținut ca nefondat argumentul acuzării precum că acțiunile inculpatului au atins atingerea inviolabilității sexuale a părții vătămate prin care i-a creat ultimei o atmosferă neplăcută ostilă, degradantă și umilitoare. Or, potrivit doctrinei și normelor penale sub noțiunea de „constrângere” în sensul art. 173 Cod penal se are în vedere constrângerea prin profitarea de dependența materială, de serviciu sau de altă natură a victimei, ori altă constrângere, cu excepția celei specificate la art. art. 171 și 172 Cod penal. Este important să se stabilească, că făptuitorul a profitat de dependența victimei față de el, că făptuitorul a folosit conștient starea dificilă în care se află victima. Are semnificație nu atât starea de dependență, ci profitarea de această stare, ca mijloc de presiune asupra victimei, pentru a o impune să întrețină raporturi sexuale sau alte acțiuni cu caracter sexual. Este inadmisibil a raporta la constrângere cazurile de promitere a unor foloase patrimoniale, deoarece întreținerea actelor sexuale pentru remunerare se consideră prostituție și nu cedare în fața constrângerii.

În situația în care infracțiunea de hărțuire sexuală presupune constrângerea prin profitarea de dependență materială, de serviciu sau de altă natură a victimei, aceasta din urmă poate fi doar o persoană dependentă de făptuitor.

Prin „alte acțiuni cu caracter sexual” se înțelege homosexualitatea sau satisfacerea poftei sexuale în forme perverse, în sensul art. 172 Cod penal.

Astfel, instanța de apel a conchis că din probele cercetate, prin prisma prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, în virtutea cărora, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludentei, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării

lor, întemeiat au fost apreciate în urma examinării lor în ansamblu, sub toate aspectele și în mod obiectiv, călăuzindu-se de lege, prima instanță întemeiat și legal a ajuns la concluzia că Sîli Ion urmează a fi achitat de comiterea infracțiunii imputate.

Or, în viziunea instanței de apel în speța dată lipsește latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 173 Cod penal, hărțuirea sexuală, după indicii calificativi: manifestarea unui comportament fizic, verbal sau nonverbal, care lezează demnitatea persoanei ori creează o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare sau insultătoare cu scopul de a determina o persoană la alte acțiuni cu caracter sexual nedorite, săvârșite prin constrângere.

Totodată, instanța de apel a menționat că în acțiunile inculpatului nu se regăsește o altă infracțiune din capitolul IV – infracțiuni privind viața sexuală, iar temeiuri legale de a le încadra în prevederile altei legi lipsesc, or, potrivit art. 325 Cod penal judecarea cauzei în primă instanță se efectuează numai în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu. Modificarea învinuirii în instanța de judecată se admite dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatului și nu se lezează dreptul lui la apărare. Modificarea învinuirii în sensul agravării situației inculpatului se admite numai în cazurile și în condițiile prevăzute de prezentul cod.

Astfel, instanța de apel a constatat că argumentele apelantului sunt neîntemeiate, iar motivele aduse în susținerea temeiurilor invocate nu pot fi reținute, hotărârea instanței de fond corespunde tuturor prevederilor legii de procedură penală, fiind legală și întemeiată.

6. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către procurorul șef interimar al Procuraturii de circumscripție Chișinău, Bolduratu Vasile, prin care a indicat temeiul prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei atacate, cu remiterea cauzei penale la rejudecare în instanța de apel în alt complet de judecată invocând că:

- recurentul consideră că instanța de apel nu a făcut analiza cuvenită a probelor prezentate de procuror în susținerea învinuirii, menționate în apel, cum ar fi: declarațiile părții vătămate XXXXX, depozițiile martorului Sîrbu Alexandru, procesul-verbal de confruntare din 21 mai 2015, procesul-verbal de ridicare din 21.05.2015, procesul-verbal de examinare a obiectelor din 21.05.2015;

- astfel, chiar și dacă instanța de apel nu a statuat vina inculpatului Sîli Ion în comiterea infracțiunii încriminate, urma să verifice acțiunile acestuia și sub aspectul contravențional prevăzut la articolul 354 Cod contravențional, huliganismul nu prea grav, adică acostarea jignitoare în locuri publice a persoanei fizice, alte acțiuni similare ce încalcă normele morale, tulbură ordinea publică și liniștea persoanei fizice;

- recurentul consideră că hotărârea instanței de apel emisă pe caz este pripită și neîntemeiată în partea menținerii achitării inculpatului Sîli Ion, învinuit de

comiterea infracțiunii prevăzute de art. 173 Cod penal, respectiv decizia instanței de apel urmează a fi casată cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță.

7. Judecând recursul ordinar în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit constată că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

În speță se constată că recurentul s-a conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și a declarat recurs ordinar în termen.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să admită recursul și să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților. Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Potrivit art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiuni de drept se referă cele ce țin de faptul: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă normele de drept procesual penal au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

În același context, Colegiul penal lărgit menționează, că hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței ierarhic superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali-vagi, reprezintă motiv de casare.

Astfel, Colegiul penal lărgit menționează că procurorul, drept temeiuri pentru declararea recursului a indicat prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 12) Cod de procedură penală, în sensul că instanța de apel nu și-a întemeiat soluția în baza

tuturor motivelor invocate în apel și că faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită.

Colegiul penal lărgit consideră că instanța de apel a tras o concluzie pripită privind respingerea apelului procurorului, fără a efectua o verificare multilaterală și obiectivă a probelor prezentate de partea acuzării în sprijinul învinuirii.

În conformitate cu prevederile art. 113 Cod penal, atât prima instanță, cât și instanța de apel, era obligată să deducă din actele cauzei „(...)determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componentei infracțiunii, prevăzute de norma penală”.

Colegiul penal lărgit indică că, potrivit dispoziției art. 173 Cod penal, hărțuirea sexuală, se consideră manifestarea unui comportament fizic, verbal sau nonverbal, care lezează demnitatea persoanei ori creează o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare, discriminatorie sau insultătoare cu scopul de a determina o persoană la raporturi sexuale ori la alte acțiuni cu caracter sexual nedorite, săvârșite prin amenințare, constrângere, șantaj, iar potrivit dispoziției art. 354 Cod contravențional, huliganismul nu prea grav, se consideră acostarea jignitoare în locuri publice a persoanei fizice, alte acțiuni similare ce tulbură ordinea publică și liniștea persoanei fizice.

Mai mult, Colegiul penal lărgit, menționează că acțiunea principală conform art. 173 Cod penal, se exprimă în manifestarea unui comportament fizic, verbal sau nonverbal, care lezează demnitatea persoanei ori care creează o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare sau insultătoare. La rândul său, acțiunea adiacentă presupune oricare din următoarele trei modalități: a) amenințare; b) constrângere; c) șantaj, în alt context, amenințarea, constrângerea și șantajul sunt cele trei modalități alternative ale *acțiunii adiacente*. Dacă avansurile vizând obținerea de favoruri sexuale nu au fost însoțite de realizarea acțiunii adiacente în oricare din modalitățile sale, indiferent cât de numeroase, obsedante și deranjante ar fi pentru aceasta, fapta poate să nu întrunească elementele constitutive ale infracțiunii de hărțuire sexuală, dar să constituie huliganismul nu prea grav, ce urmează a fi analizat de instanța de apel la rejudecarea cauzei.

La fel, Colegiul penal lărgit, indică că temeiul indicat de recurent prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 12) Cod de procedură penală, nu s-a constatat a fi prezent în speța dată, pe motiv că instanța de apel a analizat probele (f.d. 182 – 183) menționate de procuror ca: declarațiile părții vătămate, depozițiile martorului Sîrbu Alexandru, procesul – verbal de confruntare din 21.05.2015, procesul – verbal de ridicare din 21.05.2015 și procesul – verbal de examinare a obiectelor din 21.05.2015, și nu a încadrat în careva norme penale acțiunile inculpatului, dar și-a găsit confirmarea temeiul pentru recurs ordinar prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, cazul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția în speța dată, deoarece o faptă care a lezat demnitatea părții vătămate, creând o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare și

insultătoare a rămas în afara cadrului penal sau contravențional, ce nu poate fi acceptat în speța dată.

Mai mult, Colegiul penal lărgit, indică că instanța de apel urmează a se expune și pe motivul din recursul procurorului precum că instanța de apel urma să verifice acțiunile inculpatului și sub aspectul dacă acțiunile inculpatului nu pot fi încadrate ca contravenție prevăzută de art. 354 Cod contravențional, adică huliganismul nu prea grav.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de dispozițiile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul cuvenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual penale – asupra tuturor motivelor indicate în apelul procurorului și în măsura competenței sale asupra motivelor din recursul ordinar al procurorului declarat, să cerceteze și să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, să – și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, în dependență de circumstanțele constatate, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu și de practica relevantă a CtEDO, în cadrul unui proces de judecată contradictoriu, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

8. Conducându – se de prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul șef interimar al Procuraturii de circumscripție Chișinău, Bolduratu Vasile, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 iunie 2017, în cauza penală privindu-l pe **Sîli Ion XXXXX**, cu dispunerea rejudecării cauzei de către Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată pronunțată integral la **04 ianuarie 2018.**

Președinte

Ursache Petru

Judecători

Timofti Vladimir

Alerguș Constantin

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie